

ТЕМА: Друга світова війна. Окупація. Голокост.**Урок №2 «Вони хотіли врятувати життя: Праведники народів світу»**

ЦІЛЬОВА АУДИТОРІЯ: учні 11 класів

ТИП УРОКУ: Комбінований урок

ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ: 1) розповісти про Праведників; 2) проаналізувати конкретні історії спасіння; 3) обговорити з учнями основні дилеми, перед якими стояли Праведники; 4) сформувані у дітей розуміння важливості збереження подібних історій і пошуку нових імен Праведників.

ОБЛАДНАННЯ ТА РЕСУРСИ: медіапроектор, мультфільм «Балада про матір», матеріал для вчителя, [мультимедійна презентація «Праведники народів світу»](#), Статистика Яд Вашем: «Кількість Праведників народів світу по країнам», історії спасіння «Алея Праведників», документальний фільм «Вона хотіла врятувати життя»

ПЕРЕБІГ УРОКУ:**I. Організаційний момент – 1 хвилина****II. Мотивація навчальної діяльності. Вступ до теми – 1 хвилина**

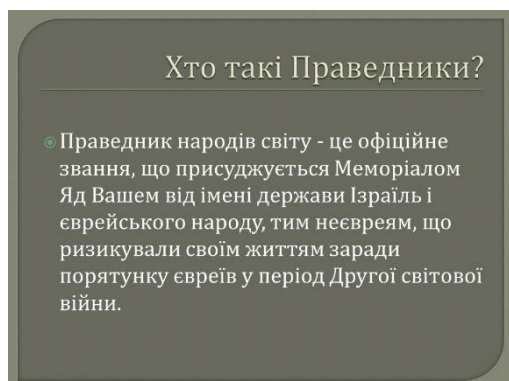
1. На столах в учнів Додаток 1 із віршем Є. Ольшанської «Балада про матір» (На дошці - Презентація Urok№2, слайд 1)

2. Перегляд [мультфільму](#) учениці Технологічного ліцею «ОРТ» м. Києва (зараз НВК №141 «ОРТ» м. Києва), Сдобнякової Анастасії за мотивами цього вірша (слайд 2) - **3 хвилини**

3. Минулий урок ми закінчили словами І. Бауера: «пам'ять про Голокост необхідна, щоб наші діти ніколи не були жертвами, катами або байдужими спостерігачами!». Сьогодні мова піде про тих, хто не хотів бути байдужим спостерігачем і, навіть ціною свого життя і життя своїх близьких, рятував ні в чому не винних людей. Ми будемо говорити про Праведників народів світу.

III. Теоретичні аспекти теми. Фронтальна робота.

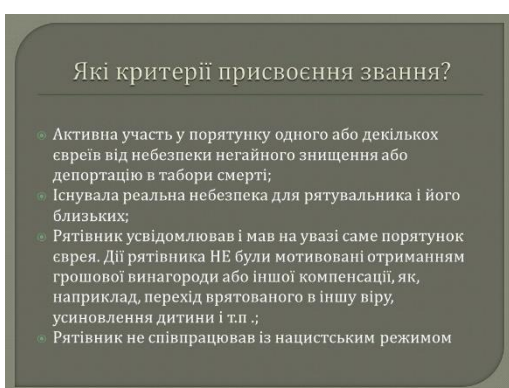
1. (Слайди 3-4). Пояснення, хто такі Праведники і як їх нагороджують. - **2 хвилини**

Для вчителя: *Яд Вашем* - офіційний меморіал в Єрусалимі (Ізраїль), присвячений жертвам Голокосту і заснований 1953 року, відповідно до закону, ухваленого Кнесетом.

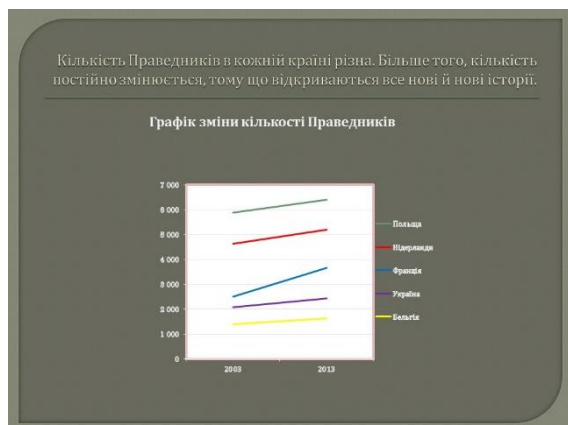

2. Аналіз критеріїв присудження звання (слайд 5) - **3 хвилини**

Питання учням: Як ви вважаєте, чому саме такі критерії? (Вчитель підкреслює, що були випадки, коли рятування відбувалося з вигодою для рятівника, і саме ця вигода була мотивацією для спасіння.)

Для вчителя: Критерії присвоєння звання Праведник народів світу тим небагатьом, хто допомагав євреям у найважчі для них часи були визначені в 1963 році. Тоді ж почала діяти громадська Комісія, очолювана суддею Верховного суду Ізраїлю, яка розглядає кожен конкретний випадок, приймає рішення і несе повну відповідальність за присвоєння цього звання. Визнані отримують медаль і Почесну грамоту, а їхні імена увічнюють в Яд Вашем на Горі Пам'яті в Єрусалимі.

3. Слайд 6. Кількість Праведників у світі - 5 хвилин.

Для вчителя:

У світі налічується 24 811 Праведників, але ця цифра неповна, тому з кожним роком відкриваються нові імена, хоча з роками подібний пошук утруднений відсутністю живих свідків. Аналіз цифр статистики праведників по країнах (*Додаток 2* - роздати копії учням).

Основні акценти аналізу: в різних країнах була різна кількість євреїв і там, де їх було небагато (як, наприклад, в Китаї, Еквадорі, Бразилії) - там і Праведників небагато. Крім того, деякі країни невеликі за розмірами, тому там і взагалі населення невелике. Виходячи зі статистичних даних ми бачимо, що найбільша кількість Праведників була в Польщі, Нідерландах, Франції, Україні та Бельгії. Графік ілюструє зміни у кількості праведників з роками.

4. Слайд 7. Хто і чому рятував інших людей? - 5 хвилин

Для вчителя:

«Народ- Праведник» - яскравим прикладом є Данія. Данці за кілька тижнів евакуювали близько восьми тисяч євреїв у Швецію. Іншим прикладом цього явища є французькі комуни, такі як Шамбон-сюр-Ліньйон, жителі якої займалися евакуацією євреїв до Швейцарії. Це була допомога однієї нації іншою. Високий рівень допомоги. Такі приклади доводять важливість виховання поваги до цінності людського життя, і ілюструють можливість вирішення глобальних проблем по мирному співіснуванню.

Щодо впливових людей - це переважно дипломати і чиновники, такі як Відні Хе Феншань з Китаю, Тіуне Сугіхара з Японії, Рауль Валенберг зі Швеції та інші. Вони мали великі можливості і рятували тисячі людей, головним чином тим, що надавали фальшиві документи і евакуювали в більш безпечні

країни (нейтральні під час війни). Особливо виділяється на тлі всіх інших Тіуне Сугіхара. Японія - країна - союзник Німеччини у війні, країна з профашистським режимом! Тіуне, як громадянин своєї країни мав би не дуже суперечити політиці союзників, але він, перебуваючи в Литві, рятував тисячі людей, хоча вони не були його добрими друзями (переважно ці євреї були взагалі біженцями з Польщі). *«Можливо я дію врозріз з волею мого уряду, але в іншому випадку я б пішов проти волі Божої» Т. Сугіхара*

Більшість випадків порятунку - це звичайні люди. Про це ми зараз і поговоримо.

IV. Робота у групах

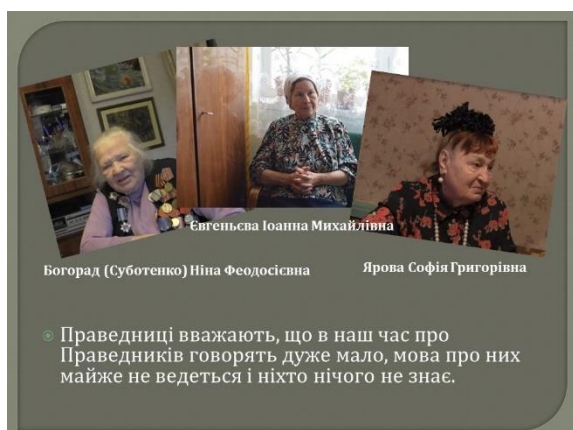
1. Слайд 8. Історії порятунку - **10 хвилин**
Учні діляться на групи по 3-4 особи, кожна з яких отримує одну з історій порятунку ([Додаток 3. «Алея Праведників»](#)). На екрані перелік питань, які необхідно обговорити в групах (слайд 9).

Робота у групах

1. Чи були ви раніше знайомі з темою Праведників? Які історії порятунку ви знали?
2. Ознайомтеся з конкретною історією спасіння. Чим ризикували рятувальники? Чи був цей ризик, на ваш погляд, виправданим?
3. Чому, навіть через багато років, тривають пошуки Праведників? Оцініть важливість цього для всіх учасників процесу (сімей врятованих, сімей, які рятували, держав України та Ізраїлю).

2. Виступи представників груп (за бажанням). І обговорення того, що вони сказали. Загальний висновок. - **8 хвилин**

V. Осмислення нових знань

1. Слайд 10. Праведники сьогодні. - **3 хвилини**

Для вчителя:

Ми запитали у праведниць, що живуть сьогодні (деякі з вас читали саме їх історію порятунку), що знає молодь про праведників. І ось, що вони нам відповіли - у наш час про Праведників говорять дуже мало, мова про них майже не ведеться і ніхто нічого не знає
Питання учням: Як ви думаєте чому?

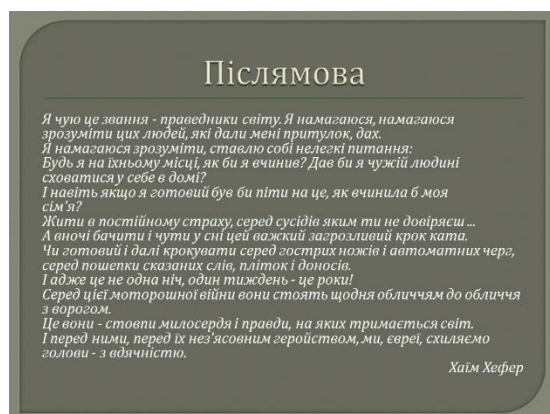

2. Слайд 11. Нові імена - 2 хвилини

Для вчителя:

Вчитель підкреслює, що знаходити нові імена Праведників важливо для всіх. І цей процес не припиняється. Іноді ми не знаємо, що відбувалося в наших власних сім'ях. Прикладом може служити історія молодшої дівчини Олени Айзіної, яка абсолютно випадково дізналася історію порятунку свого батька й тітки, а також мала рідкісну можливість поспілкуватися зі рятівницею. Нажаль через місяць після зустрічі Галина Василівна померла. Зараз триває процес передачі документів у Яд Вашем щодо присвоєння Полторацькій звання «Праведник народів світу».

VI. Підбиття підсумків

1. Слайд 12. Післямова - 2 хвилини.

Для вчителя:

Немає слів подяки людям, про яких сьогодні йшла мова. Замість Епілогу дозвольте використовувати слова відомого ізраїльського поета Хаїма Хефера.

Я чую це звання - праведники світу. Я намагаюся, намагаюся зрозуміти цих людей, які дали мені притулок, дах.

Я намагаюся зрозуміти, ставлячи собі нелегкі питання: Будь я на їхньому місці, як би я вчинив? Дав би я чужій людині сховатися у себе в домі?

І навіть якщо я готовий був би піти на це, як вчинила б моя сім'я? Жити в постійному страху, серед сусідів яким ти не довіряєш ...

А вночі бачити і чути у сні цей важкий загрозливий крок ката.

Чи готовий і далі крокувати серед гострих ножів і автоматних черг, серед пошепки сказаних слів, пліток і доносів?

І адже це не одна ніч, один тиждень - це роки!

Серед цієї моторошної війни вони стоять щодня обличчям до обличчя з ворогом.

Це вони - стовпи милосердя і правди, на яких тримається світ.

І перед ними, перед їх нез'ясовним героїзмом, ми, євреї, схилиємо голови - з вдячністю.

VII. Оголошення навчальних результатів учнів

VIII. Домашнє завдання (здається на наступному уроці вчителю, або висилається йому до уроку на електронну пошту).

Перегляньте фільм учнів НВК №141 «ОРТ» м. Києва, присвячений праведниці Полторацькій Галині Василівні "Вона хотіла врятувати життя...". Чи можна, на ваш погляд, вважати Праведників народів світу героями? Відповідь обґрунтуйте.

Також вчитель просить учнів до наступного уроку з'ясувати у своїх батьків, де знаходились члени їх сімей під час Другої світової війни (на фронті, в евакуації, в полоні, оstarбайтерами тощо), подивитися в Інтернеті матеріал про життя їх міста під час війни, а також зареєструватися у мережі Глобаллаб за посиланням <https://globallab.org>

БІБЛІОГРАФІЯ:

1. [Сайт меморіалу Яд Вашем, Ізраїль](#)
2. Блог [«Жива історія»](#), створений учнями Технологічного ліцею «ОРТ» під керівництвом Фрідман І.

Додаток № 1

Балада про матір¹

*В сорок первом году поутру
Он был расстрелян в Бабьем Яру.
Пулеметы строчили в его честь,
А было ему годков шесть.
Рядом пуля пропела: «Ж – жид!» --
И понял мальчик, что он – жив.
Ноем плечо, рука в крови,
Но сердце стучит, кричит: «Живи!»
Фашистам назло, смерти назло
Расстрелянный ночью приполз в село.
Качалась, как люлька, земля вокруг...
Очнулся от боли и женских рук.
А женщина с плачем: «Дитино мала!» -
В хату его на руках понесла.
Сыном его назвала. Потом
Ее полицаи били кнутом.
Углями жгли ей пальцы ног.
Она не сдавалась: «Мій синок!»
Когда ж Победа дошла до села,
Заплакала женщина: «От і спасла...»*

Є. Ольшанська

¹ Із збірника «Ехо Баб'єго Яра», Київ-1991

Додаток №2

Статистика Яд Вашем: «Кількість Праведників народів світу по країнам»²

Країна	2003	2013
Австрія	84	92
Албанія	63	69
Бельгія	1402	1635
Білорусь	537	587
Болгарія	17	20
Боснія	0	42
Бразилія	0	2
В'єтнам	1	1
Великобританія	13	19
Вірменія	10	21
Голландія	4639	5204
Греція	265	315
Грузія	1	1
Данія	19	22
Еквадор	0	1
Ель-Сальвадор	0	1
Естонія	3	3
Іспанія	3	6
Італія	371	563
Китай	2	2
Куба	1	1
Латвія	96	135
Литва	555	844
Люксембург	1	1
Македонія	10	10
Молдова	69	79
Німеччина	410	525
Норвегія	24	50
Польща	5874	6394
Португалія	1	2
Росія	116	186
Румунія	51	60
Сербія	117	131
Словаччина	454	534
Словенія	6	7
США	1	3
Туреччина	1	1
Угорщина	658	806
Україна	2079	2441
Франція	2500	3654
Хорватія	103	109
Чехія	105	109
Чилі	1	1
Чорногорія	1	1
Швейцарія	38	45
Швеція	10	10
Японія	1	1
Загальна кількість Праведників	20 757	24 811

² Джерело: <http://www.yadvashem.org/yv/ru/righteous/about.asp>